

BEWIJS GELEVERD?

door
H.M. Kuypers

Eerder gepubliceerd in Ons Voorgeslacht, jrg. 50 (1995) een uitgave van de Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie

Ideaal voor het bewijzen van een filiatie is natuurlijk het vinden van een acte, waarin vermeld wordt, dat A een zoon of dochter is van B en/of C. Niet altijd is dat mogelijk. Soms zijn bronnen schaars of afwezig, of de ouders hadden geen bezittingen (meer) na te laten aan hun kinderen, reden waarom zij niet in de bronnen voorkomen.

In zekere zin is dat ook maar gelukkig. Immers genealogie is pas echt boeiend, wanneer de afstammingsbewijzen niet opgeschept liggen en er gespeurd en gerekend moet worden. Niet voor niets geeft 'Koenen-Endepols' als eerste betekenis van genealogie: geslachtsrekenkunde.

Zo heb ik vele jaren gezocht naar de ouders van één mijner voorouders, Jan Jansz. van Warmond.

Deze was landbouwer te Rijnsburg. Op 13-5-1636 was hij ca 70 jaar oud,¹ dus geboren ca 1566. In 1608 werd hij voor 't eerst schepen van Rijnsburg. In 1628² had hij 12½ morgen land, vnl. teelland, onder Rijnsburg in gebruik, maar ook minstens 2 morgen onder Voorhout³. In Rijnsburg was het meeste land gepacht van de abdij van Rijnsburg. In 1636⁴ bleek de hofstede, die hij met zijn tweede vrouw in gebruik had, 24 morgen groot te zijn, weliswaar merendeels huurland.

Jan Jansz. van Warmond is driemaal getrouwd geweest. Zijn eerste vrouw was Lijsbeth Florisdr. van der Wiel, dochter van Floris Gerritsz. Decker en Reympgen Quirijnsdr. uit Rijnsburg. Zij overleed voor 18-1-1608.⁵ De tweede vrouw van Jan Jansz. van Warmond was Maritgen Pancaesdr., weduwe van Cornelis Cornelisz. van de Bouchorst. Op 22-2-1637 hertrouwt hij te Rijnsburg met Neeltgen Pietersdr. (van 's Gravendijck), weduwe eerst van Claes Cornelisz. van 's Gravendijck en later van Reyer Hesselsz. van Cranenburg.

Uit zijn eerste huwelijk had Jan Jansz. van Warmond twee dochters, Trijntgen, op 23-4-1608⁶ ca 8 jaar oud, en Grietgen, op die datum ca 5 jaar oud. Uit zijn tweede huwelijk had hij nog één dochter, Lijsbeth, naar een oud gebruik in die tijd vernoemd naar zijn overleden eerste vrouw. Als uitgangspunt bij mijn onderzoek naar de ouders van Jan Jansz. ging ik uit van een tweetal premissen. Met de eerste zullen niet velen moeite hebben. De achternaam 'van Warmond' zal oorspronkelijk een aanduiding van zijn plaats van herkomst geweest zijn. Dat betekent dus, dat er onderzoek in bronnen betreffende Warmond verricht zou moeten worden.

Nu had ik het rechterlijk archief van Warmond, dat in feite in 1575 aanvangt, al een paar maal i.v.m. andere Warmondse kwartieren tot ca 1625 doorgenomen zonder een Jan Jansz. te Rijnsburg te zijn tegengekomen. Ook vele Leidse notariële protocollen hadden geen aanwijzingen opgeleverd.

Wel had ik een tweede Jan Jansz. van Warmond gevonden, tijdgenoot van de Rijnsburger, die scheepmaker was te Leiden. Hier was de juistheid van mijn eerste premisse niet moeilijk aan te tonen. Hij bleek een zoon te zijn van Jan Jacob Bouwensz.z. en Trijntgen Cornelisdr., die beiden uit Warmond kwamen.⁷ Hun ouders, Jacob Bouwensz. en Geertruyt, resp. Cornelis Foeytensz. en Meynsgen Jansdr., konden aan de hand van Warmondse bronnen worden vastgesteld.⁸

Mijn tweede premisse is wellicht wat meer discutabel.

Gezien het beroep van landbouwer van Jan Jansz. en zijn status van redelijke welvaart, die

spreekt uit de taxatie van zijn woning in 1628² en uit de keuze van zijn echtgenotes en die tot uiting komt in het feit, dat hij een paar maal schepen van Rijnsburg was, leek mij de kans groot zijn vader te vinden onder de Warmonders met een min of meer bescheiden grondbezit. De ervaring leert immers, dat het gros der boeren zelf uit een agrarisch milieu stamt.

Hiermee had ik een gerichte doelgroep in Warmond, waarmee ik aan de slag ging. Een fraaie bron voor mijn onderzoek vormden de morgenboeken, waarop onlangs (nog eens) uitgebreid is gewezen,⁹ met name in de periode van 1564 tot 1604, waarin Jan Jansz. is geboren, opgegroeid en naar Rijnsburg is getrokken.

Hoewel ik met een gematigd optimisme begon, want is Jan niet met voorsprong de meest voorkomende mansvoornaam in het gewest Holland in de voorbije eeuwen, bleken er maar 8 Jannen in de desbetreffende periode in de Warmondse morgenboeken voor te komen. Tot mijn genoegen wist ik met behulp van de al eerder genoemde rechterlijke en notariële archieven alle 8 gezinnen te reconstrueren met uitzondering van één echtgenote. Dit gezin, waarvan de moeder (nog) onbekend is, betreft een Jan Willem Symonsz.z. met behalve enkele dochters maar één zoon, Harmen Jansz., die al ca 1535 geboren zal zijn.

Van de 8 Jannen hadden er liefst 4 een zoon Jan Jansz.

Jan Cornelisz. Kittel en zijn vrouw Lijsbet hadden 3 zoons, Symon, Willeboort en Jan, welke laatste voor 19-1-1597¹⁰ kinderloos overleed en de kinderen van zijn beide broers tot zijn erfgenamen had benoemd.

Jan Jacobsz. en zijn vrouw Maritgen Jansdr. hadden eveneens 3 zoons, Jacob, Willem en Jan, welke laatste de hofstede van zijn vader overneemt en in Warmond is gebleven.

Jan Willemsz. en zijn vrouw Aechte Florisdr. hadden 5 kinderen, Machtelt, oude Jan, Geertgen, Willem en jonge Jan. Jan Willemsz. is al voor 1568 overleden. In het morgenboek van 1564 wordt hij nog wel genoemd, wat niet wil zeggen, dat hij dan nog leeft, omdat de morgenboeken niet altijd up to date waren. Oude Jan is zeker een tien jaar ouder dan de gezochte Jan Jansz te Rijnsburg, maar ook jonge Jan komt niet in aanmerking, omdat beide Jannen in Warmond zijn gebleven.

Rest nog één Jan met een zoon Jan Jansz., namelijk Jan Dirck Aelbrechtsz.z. en zijn vrouw **Trijntgen** Pietersdr. en hun 5 kinderen, Pieter, Jan, Ingetgen, Maritgen en Neeltgen.

Allereerst valt op, dat de moeder Trijntgen heette. Een welkom gegeven, dat zou kunnen passen bij het vernoemingsgebruik, dat een oudste dochter vernoemd wordt naar een overleden grootmoeder. De oudste dochter van Jan Jansz. van Warmond heette immers Trijntgen en Trijntgen Pietersdr. was al overleden voor 4-9-1584.¹¹ De andere grootmoeder, Reympgen Quirijnsdr., leefde nog op 18-1-1608,⁵ dus nog ten tijde van de geboorte van Trijntgen Jansdr. van Warmond. Voor zover bekend komt de naam Trijntgen niet voor aan moederszijde.

Jan Dirck Aelbrechtsz.z. wordt in de morgenboeken van Warmond met een tweetal percelen genoemd van 1564 tot en met 1580. Hij bezat een kleine hofstede met enig huurland van ruim 5½ morgen en een perceel, waarin een eendekooi was gelegen van 2 morgen 1½ hond. In het morgenboek van 1592 komt hij niet meer voor en staat de eendekooi op naam van Jan Jacobsz. Dat is in overeenstemming met enkele actes uit het rechterlijk archief van Warmond.

Op 4-9-1584¹¹ verkopen de voogden van de 5 onmondige weeskinderen van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. gewonnen bij zaliger Trijntgen Pietersdr. een perceel land op de Laeck, dat hen nagelaten was door hun grootvader Dirck Aelbrechtsz. Op 7-5-1586¹² blijkt ook de eendekooi verkocht te zijn, wanneer de voogden van Pieter, Jan, Ingetgen, Maritgen en Neeltgen Janszonen en -dochters, nagelaten weeskinderen van zaliger Jan Dirck Aelbertsz.z. en Trijntgen Pietersdr., bekennen 350 gld. ontvangen te hebben uit de verkoop daarvan.

Op 26-5-1596¹³ verkopen de erfgenamen van een zekere jonge Jan Dircxz., waaronder Pieter Jansz. en Jan Jansz., gebroeders, en ook uit naam van Neeltgen Jansdr., hun zuster, en Gijsbert Gijsbertsz. als man en voogd van Maritgen Jansdr., een perceel land in Warmond. Jonge Jan Dircxz. was een halfbroer van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. en zoon van Dirck Aelbrechtsz. en zijn

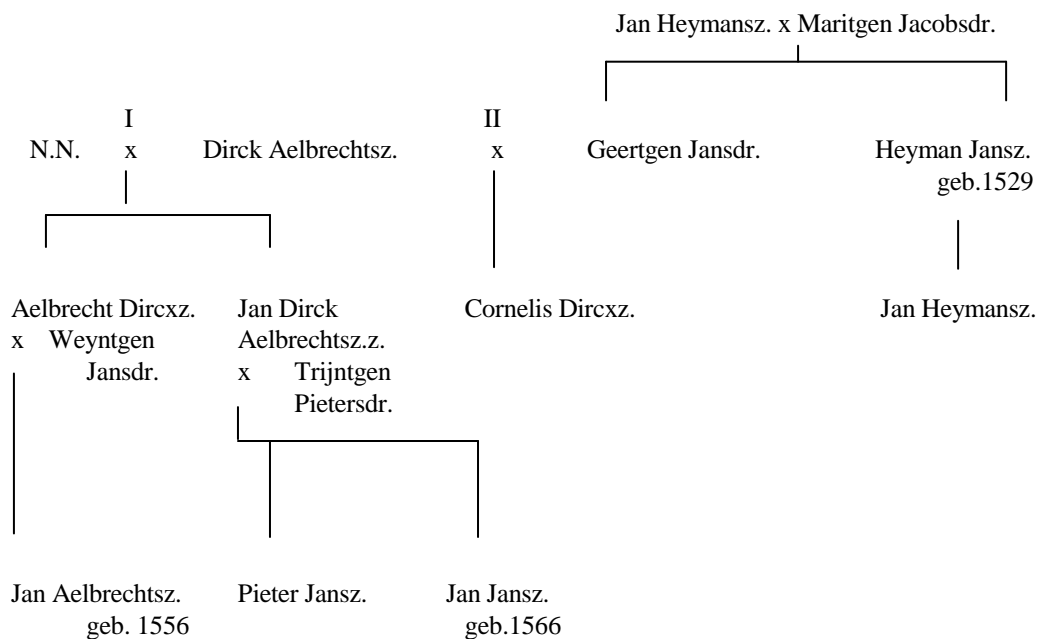
aanzienlijk jongere tweede vrouw Geertgen Jansdr.

Uit deze actes valt op te maken, dat de kinderen van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. in 1586 nog minderjarig waren en in 1596 reeds meerderjarig, d.w.z. in Warmond in die tijd 25 jaar of ouder.

Op basis van deze gegevens valt niet uit te sluiten, dat Jan Jansz., zoon van Jan Dirck Aelbrechtsz.z., identiek is aan de gezochte Jan Jansz. van Warmond, integendeel, diens geboortejaar van ca 1566 past naadloos in de periode van 1562-1571, waarin de eerste geboren moet zijn.

Jan Dirck Aelbrechtsz.z. moet de laatste jaren voor zijn dood (geestes)ziek geweest zijn, want al op 21-10-1577¹⁴ treedt Sacharias Mathijsz. als voogd op van Jan Dircxz. ‘innocente persoon’, oude achtergelaten zoon van Dirck Aelbrechtsz., en op 17-2-1583¹⁵ compareren de erfgenamen van Dirck Aelbrechtsz., waaronder Jan Dirck Aelbrechtsz.z. ‘vergeselschap met Zacharias Mathijsz., zijn gecoren voocht, overmits zijn quaede dispositie’. Al met al zal de situatie thuis voor de kinderen van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. reden te over zijn geweest om hun heil buiten Warmond te zoeken.

Op 10-3-1603¹⁶ en 15-5-1605¹⁷ verkopen 3 curatoren en voogden van een zekere Cornelis Dircxz. enkele percelen land in Warmond. Cornelis Dircxz. was eveneens een halfbroer van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. uit het tweede huwelijk van diens vader Dirck Aelbrechtsz. De 3 curatoren waren neven, Jan Heymansz., Jan Aelbrechtsz. en **Jan Jansz.**

Voorgaand overzicht laat weliswaar zien hoe de onderlinge verwantschap ligt tussen Cornelis Dircxz. en zijn 3 curatoren, maar niet waarom juist zij drieën hiertoe gesteld zijn en dat is nu juist een belangrijk punt van mijn argumentatie, dat Jan Jansz. van Warmond te Rijnsburg de zoon zal zijn van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. en Trijntgen Pietersdr.

Zowel Jan Heymansz. als Jan Aelbrechtsz. hadden jongere broers (één resp. drie). Het is een ervaringsfeit, dat in curators- en voogdijkwesties juist de oudste mannelijke verwant in een bepaalde lijn wordt benoemd, min of meer analoog aan leenverervingen. Jan Heymansz. was de oudste zoon van de enige broer van de moeder van Cornelis Dircxz. en Jan Aelbrechtsz. de oudste zoon van zijn oudste halfbroer.

In deze lijn doorredenerende zou als derde curator de oudste zoon, Pieter Jansz., van zijn andere

halfbroer, Jan Dirck Aelbrechtsz.z., verwacht mogen worden en niet Jan Jansz. In beide actes, waarin de kinderen van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. alle worden genoemd, wordt steeds Pieter Jansz. als eerste genoemd. Er moet m.i. een stringente reden geweest zijn, waarom van de traditie om bij voorkeur de oudste zoon aan te wijzen, is afgeweken.

De meest voor de hand liggende redenen zijn dood, afwezigheid (bijv. in het 'buitenland') of incompetentie van de betrokkene.

Ergo, indien een Pieter Jansz. gevonden zou worden, die in aanmerking zou komen de broer te zijn van Jan Jansz. van Warmondte te Rijnsburg en die op 10-3-1603¹⁶ al was overleden, dan zou er weinig ruimte overblijven voor twijfels rond de bewijsvoering, dat Jan Jansz. van Warmondte een zoon is van Jan Dirck Aelbrechtsz.z. en Trijntgen Pietersdr. te Warmond.

Met nieuwe moed werd het onderzoek nu voortgezet met het zoeken naar een Pieter Jansz..

Voor de zekerheid werd eerst nog eens gekeken in het Hoofdgeld van Rijnland van 1623, alhoewel volgens mijn hypothese Pieter Jansz. al meer dan 20 jaar overleden moest zijn. Maar zijn eventuele weduwe of kinderen zouden erin kunnen voorkomen, wellicht zelfs met de naam 'van Warmondte', in het geval, dat ook Pieter Jansz. Warmondte zou hebben verlaten.

Tot mijn verrassing vond ik een Jan Pietersz. van Warmondte in Rijnsburg, die ik al 'kende' als Jan Pietersz. Jan Neeff. Hierna was het een koud kunstje om de stukjes in elkaar te passen mede dankzij enkele door de heer Glasbergen bewerkte bronnen betreffende Rijnsburg. Jan Pietersz. van Warmondte, die zijn bruid weer uit Warmondte haalde, waar hij op 28-1-1618 in het huwelijk trad, was een zoon van Pieter Jansz. van Warmondte en Dirckgen Jacobsdr.. Dirckgen Jacobsdr. was hertrouwd met Mathijs Florisz. van der Wiel, een broer van Lijsbeth Florisdr van der Wiel, de eerste vrouw van Jan Jansz. van Warmondte. Een voor de hand liggend gebeuren, de jonge weduwe met nog kleine kinderen hertrouwt met een broer van haar schoonzuster.

Op 19-10-1629¹⁸ sluiten Mathijs Florisz. van der Wiel en Dirckgen Jacobsdr., man en wijf, ter eenre en Jan Pietersz. alias Jan Neeff, voorzoon van vn. Dirckgen Jacobsdr. geprocreeerd bij wijlen Pieter Jansz. van Warmondte, haar eerste man, alle burens tot Rijnsburg ter andere zijde, een overeenkomst. Stiefvader en moeder transportereren aan Jan Pietersz. Jan Neeff en **Trijntgen** Pietersdr., broeder en zuster, hun huis in de Kerkstraat aldaar. Pieter Jansz. van Warmondte had dus ook een dochter **Trijntgen**. Hiermee wordt het wel erg onwaarschijnlijk, dat Pieter Jansz. van Warmondte en Jan Jansz. van Warmondte geen broers van elkaar zijn.

Overigens, behalve de broers Pieter en Jan blijkt ook hun zuster Maritgen Jansdr. naar Rijnsburg te zijn getrokken. In het Hoofdgeld van Rijnland van 1623 komt voor op 't Hoff, het voormalige abdijterrein, Maritgen Jansdr., weduwe van Gijsbert Gijsbertsz., met Gijsbert, haar zoon.

In eerste instantie had ik geen zekerheid, dat zij inderdaad de zuster van Pieter en Jan Jansz. van Warmondte was. In zijn bewerking van het Hoofdgeld van Rijnsburg geeft de heer Glasbergen echter een waardevolle extra informatie door het toevoegen van de achternaam 'van Slingelandt' aan Gijsbert Gijsbertsz. Op mijn vraag aan hem naar de achtergrond van deze informatie, speelde hij mij een fraai argument ten gunste van mijn hypothese in handen.

De in het Hoofdgeld vermelde zoon van Maritgen Jansdr., Gijsbert Gijsbertsz., trouwt op 16-5-1630 te Rijnsburg met Nyesgen Salde, j.d. uit het land van Gulik, won. te Leiden. De heer Glasbergen had in Noordwijk-Binnen vanaf 1631 de dopen gevonden van een vijftal kinderen van Gijsbert Gijsbertsz. en Niesken Heijndrixdr., t.w. Gijsbrecht, Metgen, Neeltgen, Maritgen en Trijntgen. Hierbij waren o.a. doopgetuigen : **Pieter** Gijsbertsz., **Trijntgen** Gijsbertsdr., Claes Heijmansz. en **Jan Jansz. van Warmont**. Het kon niet mooier !

Op 28-5-1634 trouwt te Rijnsburg Trijntgen Gijsbertsdr., j.d. van Rijnsburg, met Claes Heijmensz. en op 1-8-1627 trouwt aldaar een Pieter Gijsbertsz., j.m. van Rijnsburg, met Haesgen Dircxdr., vermoedelijk zijn buurmeisje op 't Hoff. Hun broer Gijsbert Gijsbertsz. komt in Noordwijk-Binnen enkele malen voor met de achternaam 'van Slingelandt' en zijn kinderen worden na 1650 vrijwel steeds met die achternaam vermeld.

Rest nog aannemelijk te maken, dat Pieter Jansz. van Warmond voor 10-3-1603 is overleden. Pieter Jansz. van Warmond koopt op 1-6-1595¹⁹ van zijn vrouws broer en zuster hun derdedelen van een huis in de Kerkstraat te Rijnsburg. Zijn zoon Jan Pietersz. Jan Neeff, die schipper tussen Rijnsburg en Leiden was, was op 2-5-1635²⁰ ca 40 jaar oud. Dirckgen Jacobsdr. was op 5-7-1586²¹ ca 22 jaar oud en zal dus ca 1564 zijn geboren. Een eenvoudig rekensommetje leert, dat zij in 1603 al 39 jaar oud was. Bij haar tweede man, Mathijs Florisz. van der Wiel, kreeg zij nog zeker 3 kinderen.

Indien Pieter Jansz. van Warmond op 10-3-1603 nog had geleefd, dan was de tijd voor zijn weduwe om nog te hertrouwen en 3 kinderen te baren niet onoverkomelijk, maar op zijn minst krap aangemeten geweest. Hiermee in overeenstemming is het gegeven, dat op 26-10-1629²² één van de dochters uit het tweede huwelijk van Dirckgen Jacobsdr. al getrouwd blijkt te zijn. Ook het gegeven, dat Maritgen Jansdr. een zoon Pieter noemt, die al in 1627 trouwt, zou goed overeenkomen met het vernoemingsgebruik om een kind te vernoemen naar een relatief kort voor de geboorte overleden broer of zuster en pleit voor het overlijden van Pieter Jansz. van Warmond voor 10-3-1603.

Aan het eind gekomen van het onderzoek kan men zich afvragen: 'Bewijs geleverd?' Het vinden van een acte met de bevestiging van mijn hypothese (volgens 'Koenen-Endepols': stelling, die men als waarheid aanneemt) zou de kroon op het werk zijn.

NOTEN

1. RAZH, ona Rijnsburg inv. nr. 7084 acte 63.
2. ARA, Arch.Ridderschap van Holland inv. nr. 1307.
3. RAZH, ora Voorhout inv. nr. 4 d.d. 10-3-1626.
4. RAZH, ora Rijnsburg inv. nr. 3 fol. 26^v.
5. RAZH, ora Rijnsburg inv. nr. 40.
6. RAZH, ora Oegstgeest inv. nr. 5 fol.1.
7. GA Leiden, Secr. Arch. II inv. nr. 1289 fol. 65 en RAZH, ora Warmond inv. nr. 1 prot. A fol. 102.
8. ARA, Staten van Holland voor 1572 inv. nr. 403 fol. 6 en RAZH, ora Warmond inv. nr. 1 prot. A fol. 102.
9. Holland, jrg. 1994 blz. 87-111.
10. RAZH, ora Warmond inv. nr. 3 prot. G fol. 12.
11. RAZH, ora Warmond inv. nr. 1 prot. C fol. 12.
12. RAZH, ora Warmond inv. nr. 1 prot. C fol. 79.
13. RAZH, ora Warmond inv. nr. 2 prot. F fol. 143.
14. RAZH, ora Warmond inv. nr. 1 prot. A fol. 34.
15. RAZH, ora Warmond inv. nr. 1 prot. B fol. 34.
16. RAZH, ora Warmond inv. nr. 3 prot. H fol. 106.
17. RAZH, ora Warmond inv. nr. 3 prot. H fol. 190^v.
18. RAZH, ora Rijnsburg inv. nr. 2 fol. 59^v.
19. RAZH, ora Rijnsburg inv. nr. 1 fol. 91.
20. RAZH, ona Rijnsburg inv. nr. 7084 acte 55.
21. GA Leiden, ona Leiden inv. nr. 51 fol. 157^v.
22. RAZH, ora Rijnsburg inv. nr. 2 fol. 61.